

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI SPRAW ZAGRANICZNYCH**
(NR 112)
z dnia 17 czerwca 2026 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych (nr 112)

17 czerwca 2026 r.

Komisja Spraw Zagranicznych obradująca pod przewodnictwem posła **Pawła Kowala (KO)**, przewodniczącego Komisji, przeprowadziła:

- **pierwsze czytanie komisyjnego projektu uchwały w sprawie uczczenia 35. rocznicy podpisania Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy (druk nr 2713).**

W posiedzeniu udział wziął: **Artur Harazim** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Marta Artymińska** i **Bartosz Bąk** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Michał Gajewski** i **Przemysław Sadłoń** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę państwa, otworzę teraz posiedzenie Komisji do spraw uchwały niemieckiej.

Otwieram posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych.

Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum.

Witam panie posłanki i panów posłów oraz pana Artura Harazima, podsekretarza stanu w MSZ, ze współpracownikami oraz pozostałych gości.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia przewiduje pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie uczczenia 35. rocznicy podpisania Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy (druk nr 2713).

Informuję, że marszałek Sejmu 17 czerwca br. skierował projekt uchwały z druku nr 2713 do Komisji do pierwszego czytania.

Zanim Komisja przystąpi do realizacji porządku dziennego, to zgodnie z art. 51 regulaminu Sejmu Komisja musi wyrazić zgodę na przeprowadzenie pierwszego czytania projektu uchwały w terminie krótszym niż 7 dni od dnia dostarczenia druku posłom. Zgłaszam zatem wniosek o przystąpienie do pierwszego czytania projektu uchwały z druku nr 2713 bez zachowania terminu, o którym mowa w art. 37 ust. 4 regulaminu Sejmu. Czy jest sprzeciw wobec tego wniosku?

Poseł Jan Michał Dziedzic (PiS):

Oczywiście, że tak.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Jest sprzeciw wobec tego wniosku, w związku z czym poddam go pod głosowanie. Proszę panie i panów posłów o przygotowanie kart. Czy wszyscy mają karty? Przepraszam, musimy poczekać na jedną kartę.

Kto jest za wnioskiem o skrócenie? Proszę o głosowanie. Kto jest przeciwny? Kto się wstrzymał? Zamykam głosowanie.

Głosowało 18 posłów. Za – 13, przeciw 5, nikt się nie wstrzymał.

Komisja podjęła decyzję o skróceniu siedmiodniowego terminu. Stwierdzam, że Komisja wyraziła zgodę na pierwsze czytanie projektu uchwały z druku nr 2713. Przypominam, że zgodnie z art. 39 regulaminu Sejmu pierwsze czytanie projektu uchwały obejmuje: uzasadnienie projektu przez wnioskodawcę, debatę w sprawie ogólnych zasad projektu oraz pytania posłów i odpowiedzi wnioskodawców.

Proszę państwa, teraz jest moment, kiedy przejdziemy do tzw. ogólnej debaty na temat projektu. Potem, jak państwo pamiętają naszą procedurę, żeby też było jasne, kiedy o czym mówić... Na początku mówimy o rzeczach ogólnych, takie jest przynajmniej założenie regulaminowe, a później będziemy szczegółowo szli akapit po akapicie.

Uzasadnienie projektu jest oczywiste. Skrócenie terminu dotyczy po prostu faktu, że okoliczności są takie, że 17 czerwca przypada rocznica podpisania traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec. Myślę, że dzisiejsze wystąpienie przed Sejmem pana wicepremiera Kosiniaka-Kamysza dało wszystkim – a chyba wszyscy uczestniczyliśmy w posiedzeniu – bardzo dobre polityczne uzasadnienie powodów, dla których ta debata i uchwała powinna mieć miejsce. Sądzę, że traktat... Tylko to jedno zdanie jest dla mnie istotne: traktat jest dokumentem żywym, nie jest dokumentem historycznym, tak że korzystamy też z tej okazji, żeby podkreślić jego znaczenie, jego zapisy, jak również odnieść się do tego, że jako Polska oczekujemy z jednej strony podkreślenia strategicznego znaczenia tego traktatu, a z drugiej strony także ciągłej pracy nad wykonaniem wszystkich jego zapisów, co przejawiało się też dzisiaj w porannej dyskusji. Informuję także, że część głosów mnie przekonała, więc baczni obserwatorzy zauważają, że w projekcie wstępnym do tego szkicu, korzystając z państwa uwag, wprowadziłem jeszcze jakieś korekty.

Po uzasadnieniu otwieram dyskusję na temat projektu uchwały i zapraszam państwa do zabrania głosu, jeżeli są głosy. Poseł Jabłoński, poseł Dziedziczk i poseł Sellin. Czy są jeszcze jakieś głosy, państwo posłowie? Pośle Szewiński, czy... Nie? Oczywiście. W takim razie zamykam listę mówców i proszę panów posłów o wypowiedzi.

Poseł Jabłoński.

Poseł Paweł Jabłoński (PiS):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, panie ministrze, pomimo tego, że do uchwały nanie-siono szereg korekt, te korekty nie wpływają na rzecz zasadniczą, czyli tę, na którą zwracali uwagę liczni posłowie w trakcie naszego porannego posiedzenia.

Przypomnę zasadniczy element, nad którym powinniśmy debatować, przynajmniej w tej części. Po co jest nam ta uchwała, co chcemy tą uchwałą osiągnąć, jaki ma być jej polityczny skutek? Jeżeli ta uchwała w tym brzmieniu, z tymi poprawkami czy bez tych poprawek, została przyjęta, to efekt będzie taki, że Sejm Rzeczypospolitej Polskiej będzie tak naprawdę celebrował istnienie tego traktatu, sposób jego wykonywania, kształt stosunków polsko-niemieckich. Ten, który ma miejsce nie tylko dzisiaj, ale także przez ostatnie trzy i pół dekady. Pytanie brzmi: Czy mamy powody do takiej celebracji, czy mamy powody do tego, żeby dzisiaj publicznie deklarować, że jesteśmy zadowoleni ze stanu stosunków polsko-niemieckich i ze sposobu, w jaki nasi partnerzy w Unii Europejskiej – Republika Federalna Niemiec – wykonują swoje zobowiązania z tego traktatu?

Podtrzymuję swoją opinię, że dzisiejszy kształt stosunków polsko-niemieckich nie jest dobry, a wynika to przede wszystkim z gigantycznych zaniechań po stronie niemieckiej. Dotyczy to przede wszystkim kwestii, nad którą debatujemy w Sejmie, na tej Komisji, a także w sprawie której toczy się debata publiczna. Chodzi o zasadniczą kwestię nierozliczenia zbrodni niemieckich, braku wypłaty zadośćuczynienia, odszkodowania, reparacji – jakkolwiek tego nie nazwiemy – braku zapłaty tego, co się należy Polsce i Polakom za zbrodnie, których dopuścili się Niemcy, Niemcy nazistowskie, których dzisiejsze Niemcy są spadkobiercą prawnym, politycznym, moralnym – w każdym wymiarze.

Nic w tej uchwale nie powoduje, że strona niemiecka, kiedy ten tekst otrzyma, będzie miała powody, aby uznawać, że Sejm ocenia ten stan negatywnie. To, że my stwierdzamy – tak jest w tym projekcie – że Niemcy mają obowiązek, aby zrealizować wszelkie zobowiązania wynikające ze skutków II wojny światowej dla Polski, to jest określenie niezwykle słabe, bardzo ogólne, nic tak naprawdę nieznaczące. Przypominam, że wiążą nas uchwały Sejmu w sprawie odszkodowania, zadośćuczynienia, w sprawie zwrotu zagrabionych dóbr kultury, w sprawie restytucji tego, co się należy Polakom w Niemczech, w sprawie także tego, żeby Niemcy godnie upamiętnili ofiary swoich zbrodni popełnionych w Polsce.

To, czego byliśmy świadkami wczoraj, jest tego symbolem. Pomijam już kwestie dotyczące oceny zachowania takiej czy innej osoby, ale to byli polscy obywatele, którzy zostali zaatakowani przez niemiecką policję, chcąc oddać hołd polskim ofiarom. Polskie ofiary nie mają godnego miejsca, w którym w Niemczech oddaje się im hołd, tak jak na przykład ofiarom żydowskim, tak jak ofiarom z innych narodów. Nie chodzi teraz o licytowanie się, nie będziemy się ścigać z innymi narodami, ale powinniśmy stronie niemieckiej zwracać na to uwagę przy każdej tego typu okazji. Czasem ta okazja, jak tutaj, zostaje całkowicie zmarnowana.

Podobnie kwestia związana już stricte z teraźniejszością – mianowicie niewykonywanie zobowiązania do zapewnienia naszym obywatelom, naszym rodakom, obywatelom Niemiec pochodzenia polskiego prawa do nauczania języka polskiego w szkołach niemieckich. Niemcy zaślaniają się tym, że to jest na poziomie landowym. Ale, na litość boską, traktat między dwoma państwami nakłada zobowiązania na rząd federalny. Rząd federalny ma obowiązek wymusić na instytucjach niższego rzędu, czyli właśnie także na rządach landowych, aby ten traktat był przestrzegany. Rząd federalny w Berlinie przez te 35 lat nic z tym nie zrobił. Można wręcz powiedzieć, że działa w drugą stronę, wynajdując coraz to nowe usprawiedliwienia.

Wiemy, że tak jest i nie chcę teraz zamieniać tej dyskusji w rozliczenia, czy rząd wykonał jakieś kroki wcześniej, czy nie wykonał. Ale jeżeli dzisiaj debatujemy nad uchwałą, która ma być wyrazem naszej oceny stosunków polsko-niemieckich, to ta ocena nie może być dobra. Chyba że uważacie państwo, że jest wszystko świetnie. Nie uważam, że jest wszystko świetnie, wręcz przeciwnie. Jest masa rzeczy do naprawienia, masa rzeczy do nie powiem, że wymuszenia, ale do wywarcia pewnej presji na stronę niemiecką. Ta uchwała nie tylko tego nie robi, ale idzie w drugą stronę. Ta uchwała jest krokiem w kierunku zdjęcia jakiegokolwiek presji i powiedzenia stronie niemieckiej: w zasadzie niczego nie chcemy.

Parafrazując znów to, do czego państwo chcecie tu nawiązać, czyli do listu biskupów, to jest tak naprawdę wyrażenie takiego zdania: dziękujemy i prosimy o więcej tego samego. Otóż nie mamy za co dziękować, nie mamy powodu, żeby prosić o więcej tego samego. Mamy nie tylko powody, ale mamy obowiązek domagać się, żeby podejście strony niemieckiej do Polski, do Polaków zdecydowanie się zmieniło. Ta uchwała tego stanowiska nie wyraża, wyraża stanowisko przeciwne. Ta uchwała jest gigantycznym błędem politycznym, dlatego nie będę zgłaszał do niej żadnych poprawek, bo przyjęcie tej uchwały w takiej formie, w całości, jest po prostu niewłaściwe, jest błędem, dlatego jestem po prostu temu przeciwny.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Proszę o zabranie głosu pana posła Dziedziczaka.

Poseł Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Szanowny panie przewodniczący, państwo posłowie, panie ministrze, drodzy goście, przyłączam się w 100% do słów pana posła Pawła Jabłońskiego. W stosunku do Polski, w stosunku do Polaków mieszkających w Niemczech traktat jest desygnetem niemieckiej buty, antypolskiego rasizmu i niedotrzymanych obietnic. Można powiedzieć, że powinniśmy celebrować 35 lat kłamstw niemieckich.

Drodzy państwo, czy jesteście świadomi, że w Niemczech odcięto się, w wielu przypadkach również legislacyjnie, od spuścizny Adolfa Hitlera, III Rzeszy, ale w stosunku do Polaków mieszkających w Niemczech dekrety Göringa w 100% obowiązują? Chodzi o utratę statusu mniejszości narodowej. Dekret Göringa z roku 1940 zakładał m.in. utratę statusu mniejszości narodowej środowiska polskiego mieszkającego w Niemczech. Polacy nadal nie mają takiego statusu. Status mają choćby Duńczycy. Oczywiście większość Polaków mieszkających w Niemczech w czasie II wojny światowej Niemcy wymordowali, ale nie wszystkich. A poza tym nie widzę żadnej przesłanki, dlaczego w wyniku tej eksterminacji Polacy mają nie mieć statusu korzystnego dla mniejszości narodowej, będącego elementem standardów europejskich.

W Niemczech jest dużo Polaków, którzy do Republiki Federalnej Niemiec – mówiąc kolokwialnie – przyjechali za chlebem. Pamiętajmy, że ten przyjazd spowodowany był znaczącą różnicą ekonomiczną, różnicą w jakości życia Polaków w Polsce i w Niemczech, zarówno jeśli chodzi o porównanie RFN i PRL, jak i Republiki Federalnej Niemiec i Polski lat dziewięćdziesiątych. Ale nawet w ostatnim ćwierćwieczu XXI w. różnica jakości życia jest widoczna. Jest spowodowana m.in. skutkami II wojny światowej, wymordowaniem 6 mln naszych obywateli (tych 6 mln obywateli byłoby ogromnym wsparciem ekonomicznym naszego kraju), zdemolowaniem naszej gospodarki, rozkradzeniem naszej gospodarki i wpędzeniem nas w komunizm i cały czas brakiem zadośćuczynienia ze strony niemieckiej. Wpędzenie nas w komunizm było skutkiem II wojny światowej. 45 lat koszmaru ekonomicznego Polski – zostawmy na chwilę inne rzeczy z boku – również było skutkiem II wojny światowej. Ci ekonomiczni migranci to również ofiary II wojny światowej, nawet ci, którzy wyjechali do Niemiec 10 lat temu. A cały czas dekret Göringa obowiązuje.

Drodzy państwo, konfiskata majątku. Związek Polaków w Niemczech w okresie międzywojennym miał ogromny majątek – społecznikowski, dobry majątek, nieruchomości, kamienice, spory budżet. Dekretem Göringa ten majątek skonfiskowano. Niemcy do dzisiaj go nie oddały. Do dzisiaj dekret Göringa w tej dziedzinie również jest aktualny.

Drodzy państwo, pan poseł Jabłoński wspominał już o odszkodowaniach. Całkowicie nie zgadzam się z tym, co jest tu napisane, że „szczególnie pilnym problemem jest wypłata odszkodowań dla żyjących więźniów obozów i osadzonych w więzieniach nazistowskich”. Drodzy państwo, to realizuje Donald Tusk, to jest prezent dla Niemiec, to jest próba uzyskania niewielkim kosztem rozgrzeszenia Niemców, zapewnienia światowej opinii publicznej i polskiej opinii publicznej, że sprawa odszkodowań jest zrealizowana. Ludzie, którzy byli więźniami w czasie II wojny światowej, mają dzisiaj po 90–100 lat. To jest ok. 40 tys. osób. Z każdym dniem, z każdym tygodniem ta liczba maleje.

Tymczasem ofiar II wojny światowej jest stukrotnie więcej. To jest liczba 6 mln samych zabitych, a przecież jeszcze są ci, którzy żyli, którzy tracili rodziców, rodzeństwo, dzieci, majątki, przyszłość, dzieła kultury, całą infrastrukturę naszych fabryk, spalone domy, spalone miasta. Warszawa to jest tylko przykład, ale takich miast jak Warszawa czy Wieluń było bardzo wiele. Tu nie ma żadnej... Wypłata jakichś odszkodowań, jeszcze nie wiadomo jakich, symbolicznych i prawdopodobnie jeszcze obrażających nasze ofiary... Odszkodowania, nie wiem, 1 tys. euro miesięcznie to jest coś obrażającego nasze ofiary, to jest danie rozgrzeszenia Niemcom za niewielką cenę.

To jest troszeczkę tak, jakbyśmy sprawę reparacji zamknęli za to, że Niemcy odbudowaliby Pałac Saski. Nie, drodzy państwo, gdybyśmy chcieli uczciwie tę sprawę rozliczyć, to Niemcy powinni wybudować Pałac Saski w każdej z ponad 3 tys. gmin. Wtedy mniej więcej odszkodowanie byłoby adekwatne do skali zniszczeń. My tego oczekujemy. Według wyliczeń specjalistów to jest co najmniej 6 bln zł.

Niemcy to najbogatsza gospodarka Unii Europejskiej, jedna z najbogatszych gospodarek świata. Tak, Niemcy stać na ten wydatek. Jeśli chcą być autorytetem moralnym na świecie, muszą się rozliczyć, ale adekwatnie do swoich zbrodni i do swoich zniszczeń. Apelujemy, żeby to było ujęte jednoznacznie w takiej formie, a nie jakichś odszkodowań dla 40 tys. jeszcze żyjących. Nie, 6 bln zł i odszkodowania dla wszystkich Polaków, którzy dzisiaj mają dużo gorsze życie przez to, że była II wojna światowa, przez to, że Niemcy w demokratycznych wyborach głosowali na Adolfa Hitlera. Tak ta sytuacja wygląda i tego się domagamy.

Jeśli chodzi o traktat i prawa mniejszości, prawa społeczności polskiej w Niemczech i społeczności niemieckiej w Polsce, tych 35 lat to historia kłamstwa i niezrealizowanego traktatu ze strony niemieckiej. My w 100% jako kraj jednak o uboższej gospodarce – m.in. wskutek II wojny światowej, ale o tym już mówiliśmy – wypełniliśmy wszystkie zobowiązania wobec mniejszości niemieckiej w Polsce. Płacimy setki milionów złotych rocznie na mniejszość niemiecką, na ich naukę języka niemieckiego w Polsce, na ich kulturę, na ich organizacje. Strona niemiecka płaci w porównaniu z naszym wkładem grosze. To są proporcje 1 do 10, to są proporcje 1 do 20 według różnych wyliczeń. Bogatsze Niemcy, sprawcy II wojny światowej, płacą dwudziestokrotnie mniej na społeczność polską w Niemczech niż my na społeczność niemiecką w Polsce. To jest właśnie obraz tego traktatu. W tej uchwale nie ma o tym ani słowa, panie przewodniczący. I tego nie da się obronić w żadnym wypadku.

Kiedy my po dziesięcioleciach próśb o uczciwe, partnerskie traktowanie przez stronę niemiecką sami postanowiliśmy w takim razie zdjąć część przywilejów mniejszości niemieckiej, państwo po powrocie do władzy natychmiast jednostronnie przywróciliście wszystkie przywileje dla strony niemieckiej. Chciałbym zapytać pana ministra, co uzyskaliście w zamian? Jak pan ocenia, co udało się uzyskać w zamian za przywrócenie jednostronnie gigantycznej skali przywilejów mniejszości niemieckiej w Polsce? Czy strona niemiecka to doceniła, czy zwiększyła swój wkład, czy jest on podobny do wkładu polskiego? Jak pan ocenia tę jednostronną decyzję rządu polskiego, pani minister edukacji narodowej?

Słyszę dźwięki ponagląjące, więc z mojej strony to wszystko. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Poseł Jabłoński był, poseł Dziedziczak był, poseł Sellin.

Posel Jarosław Sellin (PiS):

Szanowni państwo, myślę, że ze względu na te wszystkie argumenty, które przedstawili moi koledzy, upowszechniło się w ostatnich latach w dyskusji o relacjach polsko-niemieckich sformułowanie „kicz pojednania”.

Rzeczywiście traktat zawiera piękne zapisy, ten sprzed 35 lat, ale tak jak pan minister Rau zauważył na naszym pierwszym porannym spotkaniu, to jest traktat nierealizowany przez Niemcy. Dlatego warto przypomnieć to pojęcie „kicz pojednania”, bo mam wrażenie, że uchwała, którą mamy dzisiaj przyjąć i której wstępną treść poznajemy, wpisuje się w ten sposób myślenia, który na samym końcu będzie można określić jako kontynuacja „kiczu pojednania”. Z Niemcami trzeba zacząć wreszcie rozmawiać jak poważne, ambitne, znaczące państwo. Wtedy, w 1991 r., rzeczywiście proporcja sił między nami a Niemcami była nieporównywalna. Dzisiaj sytuacja jest trochę inna i powinniśmy o nasze interesy mocniej zabiegać w ramach otwarcia kolejnego rozdziału w relacjach polsko-niemieckich.

Ale na tym etapie dyskusji mam tylko jedno pytanie do pana ministra, bo chcę zrozumieć też w kontekście tej dyskusji, którą tutaj toczymy, co się wydarzyło dzisiaj. Czym pan tłumaczy to, że rząd polski... Czym pan tłumaczy to – bo chciałbym poznać logikę myślenia rządu polskiego, Ministerstwa Spraw Zagranicznych – że rząd polski zdecydował się na podpisanie traktatu francusko-polskiego w maju 2025 r., traktatu polsko-brytyjskiego w maju tego roku, a z Niemcami – mimo zapowiedzi, że też będzie traktat – tylko umowy o współpracy polsko-niemieckiej w obszarze obronności? Skąd ta różnica realizowana przez rząd Donalda Tuska w nawiązywaniu nowego etapu współpracy z Francją, Wielką Brytanią i Niemcami?

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Teraz, proszę państwa, udzielię głosu panu ministrowi, jeśli będzie chciał się włączyć.

Wprawdzie zamknąłem już wcześniej listę mówców, ale jeżeli pan będzie zwięzły, to udzielię panu przewodniczącemu dodatkowo głosu.

Posel Radosław Fogiel (PiS):

Będę zwięzły. Dziękuję bardzo.

Wszystko wynika ze zbiegu terminów, o którym mówiliśmy dziś rano, i innych obowiązków związanych z uroczystościami obchodów 250-lecia Stanów Zjednoczonych Ameryki. Ale będę zwięzły, ponieważ nie będę powtarzał argumentów, które już przedstawili moi przedmówcy.

Chcę tylko powiedzieć o dwóch sprawach zasadniczych. Dziś rano pan poseł Jabłoński pytał, co chcemy osiągnąć, jaki jest cel tej uchwały. Rozwinę to pytanie: Jaki jest cel malowania trawy na zielono? Bo ten tekst, który dostaliśmy, fałszuje rzeczywistość. On twierdzi, że jest wspaniale, podczas kiedy przytoczone tu argumenty mówią bardzo jasno, że nie tylko nie jest wspaniale, nie jest nawet poprawnie. Czy takie zaklinanie rzeczywistości ma nam cokolwiek przynieść? To lepiej po prostu zachować ciszę, udać, że nie zauważamy tej rocznicy, jeżeli nie chcemy poruszać spraw trudnych, jeżeli rząd ma taki punkt widzenia. Zakłamywanie rzeczywistości w uchwale polskiego Sejmu na pewno nikomu nie przyniesie jakichkolwiek efektów. Wiem, że dyplomacja to czasami gra pozorów, ale to zaszło już za daleko.

Przy okazji mam pytanie do przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych dotyczące poruszanej tu już wielokrotnie kwestii właściwych odszkodowań, raportu o stratach wojennych. Przed chwilą, dosłownie dwa tygodnie temu, minęło pół roku od słów premiera Donalda Tuska wypowiedzianych 1 grudnia 2025 r. na spotkaniu z kanclerzem Niemiec. Pan premier mówił w kontekście zadośćuczynienia: „Jeśli nie uzyskamy jakiejś szybkiej i jednoznacznej deklaracji, to będę w przyszłym roku, czyli w 2026 r., rozważał decyzję, że Polska wypełni tę potrzebę z własnych środków. Więcej o tym nie chcę już mówić”. Przy całej mojej niezgodzie na koncepcję, że sami mielibyśmy załatwić sprawę niemieckich rozliczeń za zbrodnie wojenne, minęło pół roku, jesteśmy w połowie roku, o którym mówił Donald Tusk. Jakie działania zostały podjęte, żeby zrealizować tę zapowiedź pana premiera? Gdzie jest 6 bln zł z groszami, które – jak rozumiem – premier Donald Tusk zapowiedział, że w imieniu czy zamiast państwa niemieckiego Polsce wypłaci? Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Teraz proszę o wypowiedź pana ministra, tak do 3 minut. Niedługo to na stałe wprowadzimy, jak w amerykańskim Kongresie.

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

Ale w amerykańskim Kongresie jest ping-pong. Pytanie–odpowiedź. Jak tak wprowadzimy, to jestem za.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Artur Harazim:

Dziękuję, panie przewodniczący.

Wysoka Komisjo, szereg pytań skierowanych do rządu.

Odpowiadając krótko, bo takie mam ramy, panu posłowi Dziedziczakowi, panu ministrowi, jeżeli chodzi o prawa Polaków, to znaczy, co uzyskaliśmy w zamian za przywrócenie realizacji praw przysługujących mniejszości niemieckiej w Polsce – rząd polski, państwo polskie realizuje ten traktat w dobrej wierze i go przestrzegamy. To jest argument, którego w rozmowach z Niemcami nad tym żywym dokumentem, w czasami trudnych rozmowach, jesteśmy w stanie wykorzystywać.

Pan poseł Sellin pytał o filozofię dotyczącą zawierania nowych traktatów. Tak, w zeszłym roku traktat z Nancy, w tym roku, w ubiegłym miesiącu, traktat z Wielką Brytanią. Nowe traktaty są przewidziane. Rozpoczęliśmy nad nimi pracę, m.in. nad traktatem z Włochami. Podpisana dzisiaj umowa międzyrządowa o współpracy obronnej ma tę cechę, że koncentruje się na jednym obszarze, natomiast nie wyklucza zawarcia w przyszłości – bliższej, bardziej odległej – nowego traktatu z Republiką Federalną Niemiec. Warto też podkreślić i pamiętać o tym, że to obie strony decydują o tym, jakiej rangi dokument, umowę międzynarodową podpisują.

Jeżeli chodzi o pytanie pana posła Fogla dotyczące deklaracji, stwierdzenia pana premiera Tuska na konferencji prasowej przy okazji konsultacji międzyrządowej – dotyczyły one tzw. gestu humanitarnego, gestu, który ma być wykonany przez władze niemieckie w stosunku do nadal żyjących ofiar II wojny światowej. Trudne rozmowy z Niemcami trwają, natomiast stwierdzenie pana premiera pozostaje aktualne. Tam jest słowo „rozważy”.

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dobrze, przypominę się 1 grudnia.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Proszę państwa, zgodnie z procedurami proponuję teraz przystąpić do rozpatrzenia projektu uchwały. Zamykam pierwsze czytanie i proponuję przystąpić do rozpatrzenia projektu uchwały. Nie ma sprzeciwu, więc przechodzimy.

Czy są uwagi do tytułu? Proszę bardzo.

Legislator Michał Gajewski:

Dziękuję, panie przewodniczący. Michał Gajewski, Biuro Legislacyjne.

Chciałem zaznaczyć, że dostarczyliśmy do Komisji tekst z naniesionymi poprawkami językoznawców, które nie wpływają na merytoryczną treść projektu. Jeżeli Komisja wyraziłaby zgodę, to sprawniej byłoby, gdybyśmy pracowali już na tekście z naniesionymi poprawkami.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Tak, na nim pracujemy.

Legislator Michał Gajewski:

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Poseł Jabłoński, proszę.

Poseł Paweł Jabłoński (PiS):

Panie przewodniczący, tak jak mówiłem, jestem przeciwny tej uchwale. Natomiast jeżeli już ona musi być podejmowana, to uważam, że powinna to być uchwała nie tyle w sprawie uczczenia tej rocznicy, tylko po prostu w sprawie rocznicy. Tu nie ma czego czcić. Proponuję skreślić słowo „uczczenia”.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Poseł Dziedziczak.

Poseł Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Bardzo dziękuję.

Proponuję przeformatować tytuł: „W sprawie wezwania Republiki Federalnej Niemiec do realizacji traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy”.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Czy są głosy w tej sprawie? Pani poseł Tracz, proszę.

Poseł Małgorzata Tracz (KO):

Panie przewodniczący, jestem przeciwna obu tym propozycjom. Myślę, że obecny tytuł jest adekwatny do treści uchwały.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę państwa, jako najdalej idącą poddam pod głosowanie poprawkę posła Dziedziczaka. Czy pan poseł zechce ją precyzyjnie powtórzyć?

Poseł Jan Michał Dziedziczak (PiS):

„Uchwała w sprawie wezwania Republiki Federalnej Niemiec do realizacji traktatu” i dalej bez zmian.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Proszę państwa, kto z pań i panów posłów... Kto jest za poprawką posła Dziedziczaka? Proszę podnieść rękę. Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Czy wszyscy państwo zagłosowali? Dziękuję.

Proszę o wynik. Głosowało 21 posłów. Za – 8, przeciw – 13, nikt się nie wstrzymał.

Teraz poddam pod głosowanie poprawkę posła Jabłońskiego, polegającą na usunięciu słowa „uczczenia”. Tytuł wtedy miałby charakter neutralny.

Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem tej propozycji? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Proszę o ogłoszenie wyników. Głosowało 20 posłów. Za – 9, przeciw – 10, wstrzymała się 1 osoba. Poprawka nie uzyskała większości.

Teraz będę pytał o każdy akapit oddzielnie. Czy są poprawki do akapitu pierwszego? Poseł Krzakała.

Poseł Marek Krzakała (KO):

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący.

Uważam, że list biskupów polskich do niemieckich z 1965 r. był kluczowy w procesie pojednania. Rozszerzyłbym pierwszy akapit i po słowach „zawartych w duchu Orędzia biskupów polskich do niemieckich z 1965 r.” dodał słowa „zawierającego przesłanie: «Przebaczamy i prosimy o przebaczenie»”. Dlatego że samo hasło „list biskupów” może niewielu ludziom mówić, ale już te słowa, które wypowiedział i napisał kardynał Kominek, są jak najbardziej zasadne.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Pani poseł Tracz.

Poseł Małgorzata Tracz (KO):

Panie przewodniczący, ja także mam do tego samego zdania w pierwszym akapicie poprawkę i w tym samym duchu, o czym zresztą wspominałam rano.

Proponuję, by to zdanie, o którym mówił też poseł Krzakała, przyjęło formę: „Traktat został zawarty w duchu przełomowych słów «udzielamy wybaczenia i prosimy o nie» wrocławskiego arcybiskupa Bolesława Kominka, znajdujących się w Orędziu biskupów polskich do biskupów niemieckich z 1965 r., oraz dorobku intelektualnego «Solidarności» i polskich środowisk niezależnych”. Dodajemy tutaj dokładne brzmienie tych słów, czyli „udzielamy wybaczenia i prosimy o nie”. Uważam, że zasadne jest też zaznaczenie, że były to słowa wrocławskiego arcybiskupa Bolesława Kominka, również ze względu na trudną polsko-niemiecką historię Wrocławia.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Jasne. Dziękuję bardzo.

Kto jest... Przepraszam, wiem, jeszcze poseł Jabłoński, tak? I poseł Fogiel.

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Mam poprawkę, która realizuje ducha tej filozofii, którą oboje państwo posłowie się kierujecie. Jeżeli tak bardzo będziemy się ekscytować stanem stosunków polsko-niemieckich, to postuluję, żeby w następnym zdaniu została zawarta myśl przewodnia, którą ta uchwała wyraża: „Dziękujemy i prosimy o więcej”.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo. Czy to jest poważna poprawka?

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

A czy to jest poważna uchwała?

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Panie pośle, jesteśmy na posiedzeniu Komisji. Ja jestem...

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Odpowiadam adekwatnie pytaniem na pańskie pytanie, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Jestem zobowiązany poddać to pod głosowanie. Jeśli pan potwierdzi i da na piśmie tę poprawkę, to poddam ją pod głosowanie.

Posel Fogiel.

Posel Radosław Fogiel (PiS):

Panie przewodniczący, myślę, że najpierw będzie pan musiał poddać pod głosowanie moją poprawkę – jako najdalej idącą. Żeby uchronić Sejm Rzeczypospolitej przed autokompromitacją i potwierdzaniem rzeczy, które nie mają odbicia w rzeczywistości, zgłaszam poprawkę o wykreślenie akapitu pierwszego.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Proszę państwa, uznałem, że jednak poseł Jabłoński nie traktował nas poważnie i nie złożył tej poprawki, więc nie będę tego poddawał pod głosowanie. Natomiast najdalej idzie poprawka posła Fogla. Polega ona na skreśleniu akapitu pierwszego. Jeśli nie uzyska ona większości, poddam pod głosowanie w kolejności w mojej opinii najdalej idącą poprawkę posłanki Tracz. Jeśli ona nie uzyska większości, wówczas poddam pod głosowanie poprawkę posła Krzakały.

Kto z pań i panów posłów jest za tym, by przyjąć poprawkę posła Fogla? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Czy jest ktoś, kto nie głosował? Wszyscy głosowali? Zamykam głosowanie.

Proszę o ogłoszenie wyników. Głosowało 21 posłów. Za – 8, przeciw – 13, nikt się nie wstrzymał. Poprawka upadła.

Teraz poddam pod głosowanie poprawkę posłanki Tracz. Jeżeli ta poprawka zostanie przyjęta, w mojej ocenie poprawka posła Krzakały będzie bezprzedmiotowa. Jeśli nie zostanie przyjęta, będziemy głosowali jeszcze poprawkę posła Krzakały, czyli w skróconej wersji ta istota rzeczy pozostanie.

Posel Adam Dzedzic (PSL-TD):

Może pan przypomnieć treść?

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Treść została rozesłana.

Proszę jeszcze raz odczytać treść na prośbę posła przewodniczącego.

Posel Małgorzata Tracz (KO):

Przeczytać? Dobrze, bo ja...

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę bez komentarza odczytać, żeby było jasne.

Posel Małgorzata Tracz (KO):

„Traktat został zawarty w duchu przełomowych słów «udzielamy wybaczenia i prosimy o nie» wrocławskiego arcybiskupa Bolesława Kominka, znajdujących się w Orędziu biskupów polskich do biskupów niemieckich z 1965 r., oraz dorobku intelektualnego «Solidarności» i polskich środowisk niezależnych”.

Rano przytoczyłam tę formułę: „przebaczamy i prosimy o przebaczenie”, która często funkcjonuje w prasie, ale dokładne słowa brzmiały: „udzielamy wybaczenia i prosimy o nie”, więc w tej poprawce już poprawnie to sformułowałam.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem poprawki posłanki Tracz? Proszę podnieść rękę. Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo. Zamykam głosowanie.

Wyniki głosowania. Głosowało 22 posłów. Za – 12, przeciw – 8, wstrzymało się 2 posłów. W związku z tym poprawka została przyjęta.

Czy są uwagi do całego... Rozumiem, że teraz już całego pierwszego akapitu nie?

Przechodzimy do akapitu drugiego. Czy są uwagi do drugiego akapitu? To znaczy poprawki. Poseł Jabłoński.

Poseł Paweł Jabłoński (PiS):

Mam pytanie do autorów tej uchwały, dlatego że zawarte w tym akapicie zdanie, jakoby prace nad porozumieniem polsko-niemieckim torowały drogę do zjednoczenia Niemiec, wydaje mi się dość mocno faktograficznie odważne. Pan przewodniczący chyba wie, kiedy nastąpiło zjednoczenie Niemiec. Jak by na to nie patrzeć, październik 1990 r. jest przed czerwcem 1991 r. Jak zatem nasz traktat o dobrym sąsiedztwie miał torować drogę do czegoś, co nastąpiło już pół roku wcześniej?

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Myślę, że tekst jest jasny. Chodzi o prace nad właściwie oboma traktatami, ponieważ zmieniłem ten tekst po porannych państwa uwagach.

Poseł Paweł Jabłoński (PiS):

Jest to, jak mówię, niezwykle ambitne sformułowanie, niezgodne z rzeczywistością. Ale to jest najmniejszy problem w tej uchwale.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Poseł Fogiel.

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

Żeby uchronić parlament Rzeczypospolitej przed kompromitacją, składam wniosek o wykreślenie akapitu drugiego.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Poseł Sellin.

Poseł Jarosław Sellin (PiS):

Poprawki nie mam, ale chciałem pana przewodniczącego zapytać – bo pan na siebie bierze ciężar uzasadniania treści propozycji czy projektu tej uchwały – o rozwinięcie intelektualne tego zdania i przedstawienie argumentacji: „Traktat z 1991 r. był ważnym krokiem do przewyciężenia dotkliwych skutków napaści III Rzeszy Niemieckiej na Polskę w 1939 r.”. Chciałbym usłyszeć, co przewyciężono, jakie skutki przewyciężono siłą tego traktatu.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Jeszcze ktoś w tej sprawie?

Odniosę się do tego w wystąpieniu, niezależnie od tego, w jakim charakterze będę występował – jutro jest debata. Zresztą zapraszam do debaty. Myślę, że wszyscy będą o tym mówili. Czyli jest...

Panie pośle, nie wiem, czy pan do kolegów, bo tak półgłosem pan mówi. To jest...

Poddam pod głosowanie poprawkę posła Fogla. Polega ona na wykreśleniu akapitu drugiego. Otwieram głosowanie. Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Proszę o ogłoszenie wyniku. Głosowało 22 posłów. Za – 9, przeciw – 13, nikt się nie wstrzymał. Czyli poprawka upadła.

Przechodzimy do trzeciego akapitu. Rozumiem, że jako trzeci akapit z punktu widzenia legislacyjnego traktuję... Proszę państwa, trzeci akapit. Panowie posłowie... Czy trzeci akapit

z punktu widzenia legislacyjnego traktujemy jako całość z tymi wszystkimi tiret, czy jak to się nazywa? OK.

Czy są poprawki do trzeciego akapitu? Poseł Sellin, poseł Fogiel, poseł Jabłoński, poseł Dziedziczak.

Poseł Jarosław Sellin (PiS):

W trzecim akapicie mamy trzy myślniki. Zwróćmy uwagę na myślnik trzeci. Proponuję wzbogacić go o następującą treść: „strona niemiecka ma obowiązek, aby budując nasze współczesne relacje w oparciu o prawdę i poczucie odpowiedzialności, zrealizować wszelkie zobowiązania wynikające ze skutków II wojny światowej dla Polski”. I tu dopisujemy: „zawarte w «Raporcie o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939–1945» z 1 września 2022 r.”

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo. Proszę przygotować to na piśmie.

Poseł Dziedziczak?

Poseł Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Bardzo dziękuję.

Bardzo proszę o dodanie w pierwszej kolejności, jeśli chodzi o te myślniki, dwóch wezwań. Mianowicie: „wzywa stronę niemiecką do pełnej realizacji traktatu w stosunku do środowiska polskiego w RFN”. I drugie: „wzywa stronę niemiecką do cofnięcia dekretu Göringa z 1940 r., odbierającego Polakom w Niemczech status mniejszości narodowej i konfiskującego majątek środowiska polskiego”.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Poseł Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Jest na piśmie? Podpisana?

Poseł Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Tak.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Poseł Jabłoński.

Poseł Paweł Jabłoński (PiS):

Moja poprawka była bardzo podobna do tej zgłoszonej przez posła Dziedziczaka, a zatem wycofuję zamiar jej zgłoszenia.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję.

Poseł Fogiel.

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

Panie przewodniczący, żeby uchronić parlament RP przed kompromitacją, zgłaszam wniosek o wykreślenie całego akapitu.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Poseł Krzakała.

Poseł Marek Krzakała (KO):

Chciałem zgłosić wniosek przeciwny z kilku powodów. Po pierwsze, wspomniany tutaj raport Mularczyka był pisany na polityczne zamówienie, jest niechlujnie przygotowany. Tak naprawdę jest tam brak należytej metodologii i podstaw prawnych, w związku z czym powoływanie się na ten raport byłoby błędem. To po pierwsze.

Po drugie, wspomniane dekrety Göringa to nie dekrety Göringa, tylko rozporządzenie. I śmiem twierdzić, że średnio ogarnięty historyk wie, że to rozporządzenie Göringa dawno

nie istnieje. Przede wszystkim zniesiono przepisy prawne w 1951 r. To jest pierwsza kwestia. Druga – również w ustawie zasadniczej z 1949 r. zniesiono ten porządek prawny.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Panie pośle, halo. Pan poseł mówi, a z drugiej strony jest strasznie głośno.

Poseł Marek Krzakała (KO):

Również, jeszcze wcześniej, decyzją państw alianckich w Poczdamie uchylono ten porządek prawny, w związku z czym powoływanie się na te dokumenty byłoby właśnie niestosowne i nie powinno się w tej uchwale znaleźć.

Chciałbym bardzo, żebyśmy w toku dalszych dyskusji naprawdę odróżniali słowo „reparacje” od „zadośćuczynienie”, bo hipokryzją PiS jest to, że miesza teraz te pojęcia, a doskonale wie, że reparacje, moralnie uzasadnione, prawnie są trudne do osiągnięcia, co zresztą przez 8 lat państwo udowodniliście. Mówmy lepiej o geście humanitarnym i o zadośćuczynieniu, bo to jesteśmy w stanie osiągnąć. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Przypominam, proszę państwa... Proszę państwa, przypominam procedury. Jesteśmy w komisji sejmowej. Rano mówiliśmy bardzo ogólnie – według naszych procedur – później była ogólna dyskusja przybliżająca nas do treści, a teraz mówimy o poprawkach. Następnym razem, już po głosie posła Krzakały, nie będę dopuszczał do głosów całkowicie ogólnych, ponieważ teraz jesteśmy w trakcie procedowania już w ramach pierwszego czytania.

Poseł Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS) – spoza składu Komisji:

Ale ja się zgłaszałam.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Czy jest jeszcze... Nie ma znaczenia. Po pierwsze, pani nie jest... Pani poseł, przecież pani rozumie proste polskie słowa, że nie ma znaczenia. Kontynuuję zdanie: Czy mogą składać poprawki posłowie, którzy nie są członkami Komisji?

Legislator Michał Gajewski:

Tak, mogą.

Poseł Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS) – spoza składu Komisji:

Oczywiście. To pan poseł nie wie, jakie są procedury.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Jeżeli pani poseł ma... Pani poseł... Pani posłanka Arciszewska, ma pani poprawkę?

Poseł Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS) – spoza składu Komisji:

Nie zgłaszam żadnej poprawki, chciałam tylko wesprzeć poprawkę mojego kolegi, który ustosunkował się do kwestii związanej z dekretem Göringa, który bezprawnie odebrał prawa mniejszości polskiej w Niemczech. Nie jest to jakiś wymysł, jakaś złośliwość i jakaś niedokładność, tylko po prostu problem, który jest od dziesiątków lat.

A to, że pan poseł Krzakała ma z tym problem, to już z tym problemem musi zostać. My tu mamy sprawy polskie, a nie umizgi do strony niemieckiej, która skrzywdziła ewidentnie mniejszość polską w Niemczech, odebrała majątki, spółdzielnie, nieruchomości.

W związku z tym trzeba o tym pamiętać, a nie podlizywać się stronie niemieckiej. To jest nasz obowiązek, żeby tę poprawkę wesprzeć i wreszcie skończyć z tym, że bezprawnie odbiera się prawa, które mieliśmy nabyte.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Jasne, dziękuję.

Poseł Jabłoński, w jakiej sprawie?

Poseł Paweł Jabłoński (PiS):

Ja również przyłączam się do stanowiska pani poseł, do stanowiska pana posła Dziędziczaka. Tak jak mówię, wycofałem zamiar zgłoszenia własnej poprawki, ale jednak nie mogę nie zareagować na to, co mówił przed chwilą pan poseł Krzakała, który stwierdził, że powoływanie się na raport o stratach wojennych byłoby – uwaga – niestosowne. Oczywiście – mówi teraz pan poseł.

Szanowni państwo, wiecie, co jest niestosowne? Niestosowne jest udawanie, że jest wszystko świetnie w stosunkach polsko-niemieckich, i obawianie się powiedzenia czegokolwiek, co może

waszym niemieckim przyjaciółom, partnerom, sponsorom sprawić problem. To jest niestosowne. Jesteście posłami polskiego Sejmu, macie obowiązki polskie, szanowni państwo. Obowiązki.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Panie pośle, teraz poddam pod głosowanie poprawki, ale muszę przyznać, że nawet moja cierpliwość ma swoje granice. Przypominam, że w czasie ubiegłej kadencji akurat byłem zwolennikiem użycia sformułowania „reparacje”. To wy je wykreślaliście. Niech to zostanie w protokole i można to sprawdzić.

Poddam pod głosowanie poprawkę posła...

Wtedy jakoś nie daliście rady wesprzeć.

Posel Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS) – spoza składu Komisji:

To ma pan okazję, żeby teraz to wesprzeć. Proszę to powtórzyć, my to poprzemy.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Nie pamiętam, żeby pani wtedy coś mówiła. Siedziała pani cichutko jak myszka pod miotłą.

Posel Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS) – spoza składu Komisji:

Nie, nie było mnie 4 lata w Sejmie. Pan poseł nie zdążył zauważyć. To nie zwalnia od obowiązku, żeby poprzeć bardzo dobre propozycje. I proszę nie być chamskim.

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Panie przewodniczący, proszę sobie darować to chamstwo, naprawdę. Proszę sobie darować i proszę przeprosić za te słowa. To jest po prostu niekulturalne. To, co pan w tej chwili robi, nie przystoi panu także jako pracownikowi naukowemu. To jest po prostu chamstwo, co pan zrobił.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Jako pierwszą poddam pod głosowanie poprawkę posła Dziedziczaka. Proszę ją odczytać.

Posel Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Jeśli pan przewodniczący pozwoli, to właśnie przeczytam, żebyśmy nie mieli tutaj żadnych...

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę przeczytać poprawkę, że wszyscy wiedzieli.

Posel Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Tak jest, tak, właśnie o to chodzi.

„Polska i Niemcy są dzisiaj sojusznikami i bliskimi partnerami gospodarczymi. W związku z rocznicą podpisania traktatu Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podkreśla, że”. Wnoszę, żeby ostatnie słowa usunąć, a więc byłoby „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej – wzywa stronę niemiecką do pełnej realizacji traktatu w stosunku do środowiska polskiego w RFN”.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję.

Przepraszam, popełniłem pewną proceduralną pomyłkę. Najdalej idzie poprawka posła Fogla, więc poddam ją pod głosowanie jako pierwszą, a później posła Dziedziczaka.

Poprawka posła Fogla polega na tym, żeby usunąć cały akapit.

Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo. Zamykam głosowanie.

Głosowało 22 posłów. Za – 9, przeciw – 13, nikt się nie wstrzymał. Poprawka nie przeszła.

Przepraszam, proszę jeszcze raz odczytać samą tę treść, którą pan chce dodać.

Posel Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Oczywiście. A więc: „wzywa stronę niemiecką do...”. Słowa „podkreśla, że” wykreślamy. Jest od razu „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej – wzywa stronę niemiecką do pełnej realizacji traktatu w stosunku do środowiska polskiego w RFN”.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Teraz poddam pod głosowanie poprawkę posła Dziedziczaka.

Kto jest za przyjęciem tej poprawki? Kto jest przeciw? Panie pośle... Kto się wstrzymał?

Proszę o ogłoszenie wyniku. Głosowało 22 posłów. Za – 9, przeciw – 11, wstrzymały się 2 osoby. Poprawka nie uzyskała większości.

Teraz... Jaka jest jeszcze poprawka? Tyle, nie?

Posel Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Druga. Przepraszam, jeszcze ja mam drugą, bo były dwie.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę bardzo.

Posel Jan Michał Dziedziczak (PiS):

„Wzywa stronę niemiecką do cofnięcia dekretu Göringa z 1940 r., odbierającego Polakom w Niemczech status mniejszości narodowej i konfiskującego majątek środowiska polskiego”.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Poddam teraz pod głosowanie tę poprawkę. Kto jest za? (9) Kto jest przeciw? (12) Kto się wstrzymał? (1)

Zamykam głosowanie.

Posel Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Ci, co głosują przeciw, są za utrzymaniem nazistowskiego dekretu Göringa.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Posel Jan Michał Dziedziczak (PiS):

Göring ma wysokie poparcie.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Poprawka nie uzyskała... Proszę państwa, głosowaliśmy poprawkę, a nie Göringa. Nie uzyskała ona większości, więc nie została przyjęta.

Teraz poprawka posła Sellina, tak? Proszę bardzo.

Posel Jarosław Sellin (PiS):

Powtórzyć?

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Tak, proszę powtórzyć.

Posel Jarosław Sellin (PiS):

„Strona niemiecka ma obowiązek, aby budując nasze współczesne relacje w oparciu o prawdę i poczucie odpowiedzialności, zrealizować wszelkie zobowiązania wynikające ze skutków II wojny światowej dla Polski”. I dopisujemy: „zawarte w «Raplocie o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939–1945» z 1 września 2022 r.”

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Kto jest za tą poprawką? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Proszę o ogłoszenie wyniku. Głosowało 22 posłów. Za – 9, przeciw – 13, nikt się nie wstrzymał. Poprawka upadła.

Przechodzimy do akapitu czwartego. Czy są uwagi do tego akapitu? Posłanka Tracz, proszę bardzo.

Posel Małgorzata Tracz (KO):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, chciałabym zmienić pierwsze zdanie w akapicie czwartym. Chodzi o dodanie fragmentów preambuły traktatu, o której tak naprawdę jest to zdanie. Wydaje mi się, że wplecenie tam cytatów z tej preambuły będzie istotne.

Treść brzmiałaby następująco: „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przypomina treść preambuły traktatu, w której umawiające się Strony deklarowały swoje cele, «dążąc do zamknięcia bolesnych rozdziałów przeszłości oraz zdecydowane nawiązać do dobrych tradycji i przyjaznego współżycia», będąc «przekonane o konieczności ostatecznego przewyciężenia podziału Europy oraz stworzenia sprawiedliwego i trwałego pokojowego ładu europejskiego, a także świadome wspólnoty ich interesu oraz wspólnej odpowiedzialności za budowanie Europy nowej, wolnej i zjednoczonej przez prawa człowieka, demokrację i ideę państwa prawa». To są cytaty z preambuły traktatu, którego dotyczy uchwała.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję.

Posel Małgorzata Tracz (KO):

Jeszcze teraz końcówka, kolejne zdanie: „Przypomina ponadto jego zapisy odnoszące się do pokojowych procesów integracyjnych w Europie oraz wagi prawa międzynarodowego”. Czyli to pierwsze zdanie rozbite na dwa bardziej rozbudowane.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję.

Czy ta poprawka jest w formie pisemnej?

Posel Małgorzata Tracz (KO):

Tak, jest w formie pisemnej.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę... Ona jest na tabletach czy w formie papierowej?

Posel Małgorzata Tracz (KO):

Została przesłana, jest też wydrukowana.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę, Biuro Legislacyjne.

Chciałbym, żeby wszyscy mieli świadomość. Jest poprawka. Proszę państwa, poprawka jest wydrukowana, można się z nią zapoznać, ona jest dość długa. Dziękuję.

Kto jeszcze zgłosił się z poprawką? Poseł Fogiel, proszę bardzo.

Posel Radosław Fogiel (PiS):

Panie przewodniczący, w celu uchronienia parlamentu RP przed kompromitacją składam poprawkę o wykreślenie całości akapitu.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Posel Jabłoński.

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Dwie kwestie. Najpierw głos przeciwny do poprawki pani poseł Tracz, bo takie robienie Ctrl+C, Ctrl+V to równie dobrze moglibyśmy cały traktat wkleić. Swoją drogą, miałoby to więcej sensu, bo tam są rzeczy... Przepraszam, miałoby to więcej sensu, bo Niemcy tego traktatu nie wykonują, więc może nie warto go...

Posel Małgorzata Tracz (KO):

Lepsze niż zgłaszanie cztery razy pod rząd...

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Pani poseł, proszę o ciszę. Chwileczkę. Ja pani nie przerywałem, chociaż mówiła pani rzeczy, moim zdaniem, niespecjalnie racjonalne, ale...

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Przepraszam. Proszę Biuro Legislacyjne o ciszę. Panią poseł proszę, żeby umożliwiła wypowiedź panu posłowi.

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Jak już chcemy coś tam wklejać z traktatu, to wklejmy to, co jest istotne, to, czego Niemcy nie wykonują – to taki postulat generalny. Uważam, że to byłoby sensowniejsze. Natomiast to nie zmienia sensowności tej uchwały, która jest zerowa.

Ale mam pytanie do twórcy światłej myśli zawartej w drugim zdaniu. Chciałbym to zrozumieć, powiem szczerze, bo autor stwierdza, że: „Nieuchronną jego – tegoż traktatu – konsekwencją jest wspólne zobowiązanie do uczestnictwa w obecnych procesach pokojowych zmierzających do – uwaga – przerwania wojny Rosji przeciw Ukrainie”. Pytanie moje brzmi: na jak długo ta wojna powinna być przerywana? Dlaczego przerywana? Może jednak zakończona? Czy chcemy tylko przerwy?

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Zgoda. Wprowadzam to jako autopoprawkę. Dziękuję.

Pan poseł Fogiel zgłosił najdalej idącą poprawkę polegającą na wykreśleniu tego akapitu.

Kto jest za tą poprawką? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Zamykam głosowanie.

Proszę o ogłoszenie wyników. Głosowało 21 posłów. Za – 8, przeciw – 13, nikt się nie wstrzymał. Poprawka upadła.

Rozumiem, że poseł Jabłoński nie zgłasza żadnej poprawki? Teraz będziemy głosowali poprawkę posłanki Tracz. Kto z pań i panów posłów...

Tak?

Legislator Michał Gajewski:

Dziękuję, panie przewodniczący.

Mielibyśmy uwagę redakcyjną, ażeby w zdaniu „Strony deklarowały swoje cele, «dążąc do zamknięcia bolesnych rozdziałów przeszłości oraz» dodać „będąc” i dalej „zdecydowane nawiązać do dobrych tradycji i przyjaznego współżycia”, tu dodać „i”, a dalej „przekonane o konieczności” itd.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Poseł Małgorzata Tracz (KO):

Popieram taki sposób skrócenia tych ważnych cytatów z preambuły traktatu.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem poprawki posłanki Tracz? Proszę podnieść rękę. Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Zamykam głosowanie.

Głosowało 22 posłów. Za – 9, przeciw – 11, wstrzymały się 2 osoby. Czyli ten akapit nie uzyskuje rozszerzenia.

Przechodzimy do akapitu piątego. Czy są uwagi do akapitu piątego? Poseł Jabłoński.

Poseł Paweł Jabłoński (PiS):

Tak. Akapit piąty idealnie oddaje stan stosunków polsko-niemieckich i sposób wykonywania traktatu przez Republikę Federalną Niemiec. Dlatego że jeśli po 35 latach Sejm wyraża przekonanie, że nadal nie wypracowano żadnej formy stałych kontaktów, konsultacji w duchu art. 4 traktatu, to pokazuje bardzo dobrze, że w zasadzie sami państwo potwierdzacie, *nolens volens*, że ten traktat nie jest wykonywany.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Jest poprawka?

Poseł Paweł Jabłoński (PiS):

Nie mam poprawki. Mam uwagę co do spójności tego tekstu.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję.

Poseł Fogiel.

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

W celu uchronienia parlamentu RP przed kompromitacją składam wniosek o wykreślenie całości akapitu.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Jako najdalej idącą poprawkę i jedyną przegłosujemy poprawkę posła Fogla. Kto jest za przyjęciem tej poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Zamykam głosowanie.

Głosowało 22 posłów. Za – 9, przeciw – 13, nikt się nie wstrzymał. Poprawka nie uzyskała większości.

Przechodzimy do akapitu szóstego. Czy są uwagi do akapitu szóstego? Poseł Fogiel, proszę.

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

Panie przewodniczący, od razu sygnalizuję, że przed przejściem do całości głosowania będę miał jeszcze jedną poprawkę o dodanie dodatkowego akapitu. Natomiast w tym akapicie w celu uchronienia parlamentu RP przed kompromitacją składam wniosek o wykreślenie tego akapitu.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję.

Czy są inne poprawki?

Poseł Szewiński, posłanka Tracz... Pani poseł...

Przejdziemy do głosowania. Kto jest za przyjęciem poprawki posła Fogla, która polega na skreśleniu całego akapitu? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Zamykam głosowanie.

Głosowało 21 posłów. Za – 8, przeciw – 13, nikt się nie wstrzymał. Poprawka upadła.

Teraz zgodnie z naszymi procedurami przejdziemy do...

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

Ale, panie przewodniczący...

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Sekundę, przejdziemy do głosowania całości. Teraz jeszcze można...

Poseł Paweł Jabłoński (PiS):

Jest jeszcze poprawka posła Fogla.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Sekundę. Panowie, dajcie sekundę.

Pytanie do Biura Legislacyjnego: Jeżeli ktoś chce dodać jeszcze akapit na tym etapie, może?

Proszę bardzo, panie pośle.

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Panie przewodniczący, szanowni państwo, kropla draży skalę. Państwo bardzo się upieracie przy tekście tej uchwały, twierdząc, że jednak wszystko jest w porządku z realizacją traktatu polsko-niemieckiego, że jest co świętować. Może to ja się mylę, może państwo macie rację. Więc w duchu konsensusu parlamentarnego chciałbym dodać puentę całej tej uchwały, która – myślę – najlepiej oddaje ducha tych wszystkich, którzy głosowali za kolejnymi akapitami. Proponuję, by na koniec dodać cytat, znany cytat, który brzmi: „*Gott erhalte, Gott beschütze unseren Kaiser, unser Land*”.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Panie pośle, czy to jest poprawka?

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

To jest poprawka.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

To proszę ją dać na piśmie i podpisać.

Poseł Bliźniuk. Nie, panie pośle.

Poseł Paweł Bliźniuk (KO):

Dziękuję, panie przewodniczący.

Chciałem złożyć kontrwniosek czy też sprzeciw wobec poprawki. W celu uchronienia Sejmu przed kompromitacją powinniśmy głosować przeciwko tej poprawce. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję.

Poseł Jan Michał Dziedziczak (PiS):

A ja uważam, że w ogóle przeciwko całej uchwale.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Prosiłbym, żeby poseł...

Poseł Zbigniew Rau (PiS):

Ja chciałbym poprzeć...

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę państwa, chciałbym zobaczyć tę poprawkę podpisaną nazwiskiem Radek Fogiel. Będzie to – myślę – ważny egzemplarz w Sejmie. Proszę jeszcze podać datę i wyraźnie się podpisać imieniem i nazwiskiem, bo to jest niewyraźny podpis.

Posel Radosław Fogiel (PiS):

Panie przewodniczący, podpisałem tak samo jak przy poprzedniej poprawce – swoją parafką. Ale...

Posel Zbigniew Rau (PiS):

Ona jest tylko po niemiecku? Bardzo dobrze, bo to zwiększa zdolności komunikacyjne.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Panie pośle Rau...

Posel Zbigniew Rau (PiS):

Panie przewodniczący, chciałem poprzeć poprawkę pana posła Fogla i w nieformalnej dyskusji już uzasadniłem dlaczego.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Jasne.

Chciałbym zapytać Biuro Legislacyjne, czy ta poprawka spełnia kryteria poprawki. Proszę przekazać do Biura Legislacyjnego poprawkę posła Fogla. Można po niemiecku zgłosić poprawkę?

Legislator Michał Gajewski:

Panie przewodniczący, z punktu widzenia kwestii formalnych poprawka nie zawiera uzasadnienia zgodnie z art. 34 regulaminu Sejmu. Natomiast jeśli chodzi o samą istotę, to zdarzały się w uchwałach Sejmu wtrącenia w językach obcych, więc na tej podstawie nie jest to niedopuszczalne. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

A czy państwo uważacie, że to spełnia... Czy od strony formalnej powinienem poddać to pod głosowanie, czy nie?

Posel Jan Michał Dziedzic (PiS):

Mam wniosek formalny, może Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji przedstawiłoby opinię na ten temat.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

W moim przekonaniu to nie spełnia kryterium poprawki, ale...

Legislator Michał Gajewski:

Wydaje się, że trzeba ją poddać pod głosowanie, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę państwa, jesteśmy w takiej... Pani posłanko, pani poseł Kluzik...

Proszę państwa, oceniam jako przewodniczący Komisji, że ta poprawka nie spełnia kryterium formalnego, ale chciałbym się w tej sprawie odwołać do państwa, więc poddam pod ocenę Komisji pierwszy wniosek, czy ta poprawka spełnia kryteria formalne i czy powinna być ze względu na powagę Sejmu i sprawy, którymi się zajmujemy, głosowana.

Posel Jan Michał Dziedzic (PiS):

Przepraszam, panie przewodniczący, składam wniosek formalny o ogłoszenie przerwy, bo też nie jestem pewien, a chciałbym poznać opinię Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji na ten temat.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę państwa, kto z pań i panów posłów uważa, że ta poprawka spełnia kryteria formalne i powinna być głosowana?

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Ale został złożony wniosek formalny o przerwę.

Posel Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS) – spoza składu Komisji:

My nie jesteśmy od oceniania tego.

Posel Zbigniew Rau (PiS):

Nie mamy kompetencji w tej sprawie.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę państwa, kto jest za ogłoszeniem przerwy? Kto jest za przerwą? (9) Kto jest przeciw? (13)
Kto się wstrzymał? (0)

Zamykam głosowanie.

Dziękuję bardzo. Nie ogłaszamy przerwy.

Kto z pań i panów posłów uważa, że ta poprawka spełnia kryteria formalne i powinna być głosowana?

Posel Pawel Jablonski (PiS):

Przepraszam, ale w jakim trybie odbywa się to głosowanie?

Posel Agnieszka Wojciechowska van Heukelom (PiS):

Przepraszam, ale to jest źle postawione pytanie. My nie...

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Kto jest za? (1) Kto jest przeciw? (12)

Posel Pawel Jablonski (PiS):

W jakim trybie...

Posel Agnieszka Wojciechowska van Heukelom (PiS):

Ale pan przewodniczący wchodzi w tej chwili w buty Biura Legislacyjnego. To nie jest kategoria ocenna.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Kto się wstrzymał? (0)

Posel Pawel Jablonski (PiS):

Bardzo proszę, żeby legislatorzy wypowiedzieli się, w jakim trybie odbywa się to głosowanie.
Na podstawie którego przepisu regulaminu odbywa się to głosowanie, panie przewodniczący?

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Zamykam głosowanie.

Posel Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS) – spoza składu Komisji:

To jest naruszanie prawa... Nie rozumiecie, a przyjmujecie...

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem projektu uchwały?

Posel Pawel Jablonski (PiS):

Przepraszam bardzo, mam wniosek formalny, zanim przejdziemy do tego punktu.

Posel Agnieszka Wojciechowska van Heukelom (PiS):

To my się pożegnamy z sekcją niemiecką.

Posel Pawel Jablonski (PiS):

Wnoszę o to, żebyśmy ogłosili przerwę w dzisiejszym posiedzeniu.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Kto jest przeciw?

Posel Pawel Jablonski (PiS):

I dali sobie czas na refleksję.

Bardzo proszę o poddanie mojego wniosku pod głosowanie.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Kto się wstrzymał?

Posel Pawel Jablonski (PiS):

Bardzo proszę o poddanie mojego wniosku pod głosowanie. Zgłosiłem wniosek formalny, zanim pan otworzył głosowanie.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Zaraz opublikujemy tę waszą poprawkę.

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Panie przewodniczący, zanim otworzył pan głosowanie, złożyłem wniosek formalny. Proszę o przystąpienie do głosowania mojego wniosku formalnego.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Głosowało 12 posłów. Za – 11, przeciw – 1, nikt się nie wstrzymał.

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Nie, nie było ogłoszone głosowanie. Przed ogłoszeniem. Proszę nie kłamać, panie pośle, proszę nie kłamać, bo to jest nagrane, jest protokół. Mógłby pan przynajmniej nie kłamać.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Teraz, proszę państwa, potrzebujemy sprawozdawcy.

Posel Ewa Schädler (Polska2050):

Chciałabym zgłosić pana Pawła Kowala jako sprawozdawcę.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Posel Paweł Jabłoński (PiS):

Najlepszy wybór z możliwych, drodzy państwo, idealnie pasuje.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Czy są inne kandydatury?

Głos z sali:

Nie ma.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję.

Poddam pod głosowanie ten wniosek.

Kto się wstrzymał? Kto jest przeciw? Przepraszam. Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo.

Wyniki głosowania. Głosowało 13 posłów. Za – 13, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał.

W związku z tym Komisja wybrała mnie na sprawozdawcę.

Stwierdzam, że Komisja przyjęła projekt uchwały z poprawkami. Informuję, że porządek został wyczerpany. Macie państwo wolność, żeby opublikować poprawkę posła Fogla. Myślę, że... Tutaj jest tekst.

Zamykam posiedzenie.